

6 min. leestijd

SORTIMENT

Uiterlijk

Echinacea is een geslacht dat uit slechts tien soorten bestaat. Al deze soorten komen van nature voor in oostelijk en centraal Noord-Amerika. De planten groeien daar op prairies, rotsachtige heuvel- en berghellingen en in open loofbossen. Het zijn dus warmteminnende planten, die in de natuur voornamelijk op drogere, rotsachtige gronden groeien. Alle *Echinacea* zijn bladverliezende vaste planten. De bloemen zijn typisch voor planten uit de asterfamilie. Het zijn eigenlijk geen bloemen, maar een verzameling van talloze buis- en lintbloemen. Het hart van de bloeiwijze wordt gevormd door het zogenaamde 'hoofdje'. Bij *Echinacea* is dit de opvallende 'bol' met daarop de buisbloemen. Dit zijn kleine, afzonderlijke bloemetjes die buisvormig zijn. Ze zijn circa 1 cm groot en bevatten steeds vijf meeldraden en één stamper. Bij verschillende cultivars zijn de buisbloemen sterk vergroot en mooi gekleurd. Hierdoor krijgt het gehele hoofdje een pomponachtig uiterlijk. In de praktijk wordt dit vaak 'dubbel' of 'gevuld' genoemd, maar het zijn gewoon grotere buisbloemen waar niets 'dubbels' aan is!

Bij iedere buisbloem staat een soort zachte stekel. Deze is meestal lichtgroen of (oranje)geel met een gele, oranje of (donker)rode punt. De wetenschappelijke naam *Echinacea*, die afgeleid is van het Griekse *echinos* (egel), verwijst naar deze stekels. Rond het hoofdje staan één of meerdere kransen van lintbloemen. De grote kleurige lintbloemen worden meestal aangezien voor bloemblaadjes, maar eigenlijk zijn het allemaal afzonderlijke bloemen. Bij *Echinacea* bezit een lintbloem geen meeldraden en soms een stamper (afhankelijk van de soort/cultivar).

***Echinacea* is het best op zijn plaats in mixbeplantingen of in groepen**

Medicinaal

Echinacea was voor de Noord-Amerikaanse indianen het belangrijkste medicinale gewas. *Echinacea* bevat virusremmende bestanddelen, die vooral effect hebben op verkoudheid (wat een virusinfectie is). Hoewel verschillende wetenschappelijke onderzoeken elkaar tegenspreken over de effectiviteit van *Echinacea*, is het ook bij ons een populair homeopathisch middel tegen verkoudheid. De Noord-Amerikaanse indianen wisten niets van virussen, maar het feit dat ze de plant gebruikten, zegt eigenlijk al voldoende over de effectiviteit. Het gaat hierbij trouwens om *Echinacea angustifolia*, niet om *E. purpurea*.

Soorten

De belangrijkste soort is natuurlijk *Echinacea purpurea*. Andere soorten die af en toe worden gekweekt, zijn *E. pallida*, *E. paradoxa* en *E. tenesseeensis*. Van deze soorten treffen we *E. pallida* nog het meeste aan. Het is een wat iele plant met tot ruim 1,25 m hoge bloemstelen. De licht lilaze lintbloemen zijn opvallend smal en hangen sierlijk naar beneden rond het oranjebruine hoofdje. Het is een echte prairieplant, die een hoge grondwaterstand en kwakkelwinters slecht verdraagt. Door zijn naam verraadt *E. tenesseeensis* zijn afkomst al. Deze in de natuur zeer zeldzame plant komt maar op vijf – inmiddels beschermde – plaatsen voor. De zacht paarsroze lintbloemen staan iets omhoog tot vrijwel horizontaal en vormen een fraai geheel met het donkergroene blad. Met een uiteindelijke hoogte tussen 40 cm en 70 cm is deze soort iets lager dan de meeste andere *Echinacea*. *E. paradoxa* is een buitenbeentje in het geslacht; deze soort bloeit namelijk geel. De lintbloemen zijn relatief lang en hangen sierlijk naar beneden rond het donker bruinrode hoofdje. Vanwege de bloemkleur is deze soort gebruikt om mee te kruisen; feitelijk is *E. paradoxa* verantwoordelijk voor de grote hoeveelheid hybriden met bloemkleuren anders dan purper(rood) of wit. *E. purpurea* heeft van nature purperkleurige, purperrode of witte bloemen. Cultivars met andere bloemkleuren kunnen nooit zuivere *E. purpurea* zijn, maar zijn altijd hybriden. Het is de sterkste soort in het geslacht – niet verwonderlijk dat het ook de populairste is.

Populariteit

Rond het eind van de jaren 90 van de vorige eeuw werd natuurlijk tuinieren populair in Nederland en België, in het bijzonder de prairietuin. In de Hermannshof in het Duitse Weinheim begon Cassian Schmidt te pionieren met het nabootsen van prairiebeplantingen in siertuinen en -parken.

6 min. leestijd

SORTIMENT

Uiterlijk

Echinacea is een geslacht dat uit slechts tien soorten bestaat. Al deze soorten komen van nature voor in oostelijk en centraal Noord-Amerika. De planten groeien daar op prairies, rotsachtige heuvel- en berghellingen en in open loofbossen. Het zijn dus warmteminnende planten, die in de natuur voornamelijk op drogere, rotsachtige gronden groeien. Alle *Echinacea* zijn bladverliezende vaste planten. De bloemen zijn typisch voor planten uit de asterfamilie. Het zijn eigenlijk geen bloemen, maar een verzameling van talloze buis- en lintbloemen. Het hart van de bloeiwijze wordt gevormd door het zogenaamde 'hoofdje'. Bij *Echinacea* is dit de opvallende 'bol' met daarop de buisbloemen. Dit zijn kleine, afzonderlijke bloemetjes die buisvormig zijn. Ze zijn circa 1 cm groot en bevatten steeds vijf meeldraden en één stamper. Bij verschillende cultivars zijn de buisbloemen sterk vergroot en mooi gekleurd. Hierdoor krijgt het gehele hoofdje een pomponachtig uiterlijk. In de praktijk wordt dit vaak 'dubbel' of 'gevuld' genoemd, maar het zijn gewoon grotere buisbloemen waar niets 'dubbels' aan is!

Bij iedere buisbloem staat een soort zachte stekel. Deze is meestal lichtgroen of (oranje)geel met een gele, oranje of (donker)rode punt. De wetenschappelijke naam *Echinacea*, die afgeleid is van het Griekse *echinos* (egel), verwijst naar deze stekels. Rond het hoofdje staan één of meerdere kransen van lintbloemen. De grote kleurige lintbloemen worden meestal aangezien voor bloemblaadjes, maar eigenlijk zijn het allemaal afzonderlijke bloemen. Bij *Echinacea* bezit een lintbloem geen meeldraden en soms een stamper (afhankelijk van de soort/cultivar).

***Echinacea* is het best op zijn plaats in mixbeplantingen of in groepen**

Medicinaal

Echinacea was voor de Noord-Amerikaanse indianen het belangrijkste medicinale gewas. *Echinacea* bevat virusremmende bestanddelen, die vooral effect hebben op verkoudheid (wat een virusinfectie is). Hoewel verschillende wetenschappelijke onderzoeken elkaar tegenspreken over de effectiviteit van *Echinacea*, is het ook bij ons een populair homeopatisch middel tegen verkoudheid. De Noord-Amerikaanse indianen wisten niets van virussen, maar het feit dat ze de plant gebruikten, zegt eigenlijk al voldoende over de effectiviteit. Het gaat hierbij trouwens om *Echinacea angustifolia*, niet om *E. purpurea*.

Soorten

De belangrijkste soort is natuurlijk *Echinacea purpurea*. Andere soorten die af en toe worden gekweekt, zijn *E. pallida*, *E. paradoxa* en *E. tennesseensis*. Van deze soorten treffen we *E. pallida* nog het meeste aan. Het is een wat iele plant met tot ruim 1,25 m hoge bloemstelen. De licht lilaze lintbloemen zijn opvallend smal en hangen sierlijk naar beneden rond het oranjebruine hoofdje. Het is een echte prairieplant, die een hoge grondwaterstand en kwakkelwinters slecht verdraagt. Door zijn naam verraadt *E. tennesseensis* zijn afkomst al. Deze in de natuur zeer zeldzame plant komt maar op vijf – inmiddels beschermde – plaatsen voor. De zacht paarsroze lintbloemen staan iets omhoog tot vrijwel horizontaal en vormen een fraai geheel met het donkergroene blad. Met een uiteindelijke hoogte tussen 40 cm en 70 cm is deze soort iets lager dan de meeste andere *Echinacea*. *E. paradoxa* is een buitenbeentje in het geslacht; deze soort bloeit namelijk geel. De lintbloemen zijn relatief lang en hangen sierlijk naar beneden rond het donker bruinrode hoofdje. Vanwege de bloemkleur is deze soort gebruikt om mee te kruisen; feitelijk is *E. paradoxa* verantwoordelijk voor de grote hoeveelheid hybriden met bloemkleuren anders dan purper(rood) of wit. *E. purpurea* heeft van nature purperkleurige, purperrode of witte bloemen. Cultivars met andere bloemkleuren kunnen nooit zuivere *E. purpurea* zijn, maar zijn altijd hybriden. Het is de sterkste soort in het geslacht – niet verwonderlijk dat het ook de populairste is.

Populariteit

Rond het eind van de jaren 90 van de vorige eeuw werd natuurlijk tuinieren populair in Nederland en België, in het bijzonder de prairietuin. In de Hermannshof in het Duitse Weinheim begon Cassian Schmidt te pionieren met het nabootsen van prairiebeplantingen in siertuinen en -parken.

Bij verschillende cultivars zijn de buisbloemen sterk vergroot en mooi gekleurd

Het idee erachter is dat de vasteplantentuin volgens een uitgebalanceerd beplantingsplan wordt ingeplant, waarbij de verschillende soorten en cultivars niet in gescheiden groepen staan, maar door elkaar. Een belangrijke factor bij de prairietuin is dat de bodem zeer goed gedraineerd moet zijn. Net als in natuurlijke prairies is het de bedoeling dat de bodem steeds relatief droog is. De beplanting is dusdanig samengesteld, dat er in ieder jaargetijde sierwaarde is. Vervolgens wordt de beplanting zoveel mogelijk met rust gelaten en wordt er alleen ingegrepen als één of enkele planten te dominant worden. Wat dan automatisch betekent dat het oorspronkelijke beplantingsplan niet deugde ...

Naast verschillende siergrassen was *Echinacea* één van de belangrijke planten die tuinen volgens het principe natuurlijk tuinieren en prairietuinen vormgaven. Naast de sierwaarde van de bloemen, maken het rustieke verbloeiende en het bijna architectonische winterbeeld van de uitgebloeide hoofdjes op kale stelen *Echinacea* tot een prima plant voor dit doel. In Nederland is de prairietuin onlosmakelijk verbonden met Piet Oudolf. Ook Piet gebruikte vanaf het prille begin veel *Echinacea* in zijn ontwerpen. De populariteit van zowel de natuurlijke en prairietuinen als de ontwerpen van Piet Oudolf heeft er mede toe bijgedragen dat ook *Echinacea* zich in een enorme populariteit kon verheugen.

Evolutie

In de eerste Naamlijst van Vaste Planten (1988) werden negen cultivars van *Echinacea* vermeld. Twaalf jaar later, in de Naamlijst die in 2000 verscheen, waren dit er achtentien. In 2010 waren dat er ineens 78, en in de recentste uitgave (2016) is dit aantal gestegen tot 212 cultivars!

De toename van het gebruik van *Echinacea* heeft ook veredelaars geprikkeld. Deze evolutie heeft zich in twee richtingen gesplitst. Er kwamen cultivars op de markt met sterk vergrote buisbloemen. De Nederlandse cultivar 'Razzmatazz', ontstaan als spontane mutant, was de eerste met deze eigenschap. De andere veredelingsrichting bestaat uit het introduceren van cultivars in andere kleuren rozerood en wit. Dit werd mogelijk nadat duidelijk werd dat de verschillende soorten *Echinacea* met elkaar te kruisen zijn, dus ook met de geelbloeiende *E. paradoxa*. De eerste doorbraak kwam van dr. Jim Ault van de Chicago Botanic Garden, toen die in 2003 de oranjebloeiende 'Art's Pride' introduceerde. Ault gebruikte *E. paradoxa* en *E. tennesseensis* als ouders, wat tot gevolg had dat 'Art's Pride' een zwakke plant bleek. De Saul Brothers uit Georgia in de Verenigde Staten gebruikten dezelfde kennis als Ault, maar gebruikten *E. purpurea* als ouder in plaats van *E. tennesseensis*. Hun eerste introducties waren de geelbloeiende 'Sunrise' en de bleekoranje 'Sunset'. Met *E. purpurea* als ouder bleken deze planten sterker, wat de definitieve doorbraak betekende in de uitbreiding van het kleurenpalet van *Echinacea*.

Na deze doorbraken is het alleen maar verdergegaan en zijn er cultivars geïntroduceerd met groene, zuurstokroze, lichtgele, oranje en meerkleurige bloemen. Ook qua bloemvorm zijn allerlei variaties mogelijk in de grootte van de buisbloemen en de aan- of afwezigheid van lintbloemen.

Glowing Dream

Green Jewel

Hot Summer

Milkshake

Orpass

Razzmatazz

Summer Passion

Summer Sky

Marmalade

Echinacea was één van de belangrijke planten die tuinen volgens het principe natuurlijk tuinieren en prairietuinen vormgaven

Pioniers op dit gebied waren, naast de genoemde Amerikanen, ook Dan Heims (Terra Nova Nurseries, Oregon) en de Nederlanders Arie Blom en Marco van Noort. Veel van de nu gangbare cultivars werden door hen ontwikkeld. Inmiddels zijn veel

meer veredelingsbedrijven bezig met Echinacea. Dit heeft er ook toe geleid dat het sortiment zo gegroeid is en nog steeds sterk groeit. Het einde is dus nog niet in zicht, en het motto *the sky is the limit* lijkt hier bij uitstek van toepassing.

Modern sortiment

In Nederland (KVBC), Engeland (RHS) en Polen (Universiteit van Wrocław) vindt op dit moment een meerjarige keuring plaats van het Echinacea-sortiment. In Nederland (Rijnbeek en Zoon Vaste Planten, Boskoop) en Polen (Arboretum Wojsławice, Niemcza) staan 95 cultivars opgeplant, in Engeland (RHS Wisley Garden) 120. Deze keuringen, gestart in 2016, zijn erop gericht de betere cultivars binnen het sortiment te duiden. Het eindrapport zal in 2019 of 2020 verschijnen. Vanwege het inmiddels enorme sortiment is het ondoenlijk hier specifieke cultivars te behandelen. Daarom wordt in een apart kader een opsomming gegeven van diverse goede en opvallende cultivars.

Toepassing en verzorging

Het mag duidelijk zijn dat het vochtige Nederland

met zijn kwakkelwinters geen ideale omgeving is voor planten die van origine in een continentaal klimaat op prairies en rotsachtige bodem groeien. *Echinacea* heeft dan ook een voorkeur voor goed doorlatende gronden die, vooral 's winters, niet te lang te nat blijven. Het zijn typische warmteminners, die van volle zon houden. Buiten *E. purpurea* en enkele oude cultivars (o.a. 'Augustkönigin' en 'Magnus') staan de planten erom bekend dat ze gemakkelijk wegvallen. Door de juiste plantomstandigheden te creëren, kan men dit al voor een behoorlijk deel voorkomen. Toch kunnen de planten zonder duidelijke reden ineens afsterven of na de winter niet meer uitgroeien. *Echinacea* is het best op zijn plaats in mixbeplantingen of in groepen. Combinaties met grassen liggen voor de hand. Maar ook planten als *Perovskia*, *Rudbeckia* en *Persicaria (amplexicaulis)* zijn goed met *Echinacea* te combineren. Als de planten zijn uitgebloeid, kunnen de bloemhoofdjes worden afgeknipt ('deadheaden'). De planten zullen dan wellicht nogmaals bloeien.

AANBEVELENSWAARDIGE CULTIVARS

CULTIVAR	HOOGTE (±)	BLOEMVORM	KLEUR (LINTBLOEMEN)
'Fourth of July'	60 cm	klassiek	licht paarsroze, lintbloemen deels opgerold, daardoor lepelvormig
'Aloha'	80 cm	klassiek	strogeel
'Augustkönigin'	100 cm	klassiek	rozepaars, sterk
'Big Kahuna'	65 cm	klassiek	geeloranje, iets tweekleurig, veel lintbloemen
'Butterfly Kisses'	50 cm	pompon	licht lilaroze, buisbloemen roze
'Catharina Red'	100 cm	pompon	purperrood
'Cleopatra'	70 cm	klassiek	goudgeel
'Eccentric'	50 cm	pompon	donkerrood, lintbloemen hangend
'Echmis' (MISTRAL)	40 cm	klassiek	paarsroze, zeer laag
'Elbrook' (ELTON KNIGHT)	60 cm	klassiek	paarsroze, sterk
'Fatal Attraction'	70 cm	klassiek	intens paarsrood
'Fragrant Angel'	70 cm	klassiek	wit, gepunte lintbloemen
'Glowing Dream'	60 cm	klassiek	intens en warm diep rozerood
'Green Jewel'	70 cm	klassiek	lichtgroen, lange bloeitijd
'Greenline'	70 cm	pompon	groenwit, buisbloemen zeer lichtgroen
'Hot Lava'	100 cm	klassiek	diep roodoranje
'Hot Summer'	90 cm	klassiek	oranje, verkleurend naar rood en diep rozerood bij uitbloeien
'Leilani'	70 cm	klassiek	
'Magnus'	100 cm	klassiek	paarsroze, sterk
'Magnus Superior'	100 cm	klassiek	paarsroze, sterk
'Mamma Mia'	50 cm	klassiek	rood, verkleurend naar oranje, vervolgens intenser oranje en donkerroze bij uitbloeien
'Marmalade'	100 cm	pompon	lichtoranje, buisbloemen donkerder, lintbloemen hangend
'Meditation White'	50 cm	klassiek	wit
'Meteor Pink'	75 cm	klassiek	lilaroze, hoofdje opvallend rozerood
'Milkshake'	100 cm	pompon	wit
'Noectwo' (ECCENTRIC YELLOW)	65 cm	pompon	geel, lintbloemen hangend
'Orpass' (ORANGE PASSION)	70 cm	klassiek	licht bruinoranje, lintbloemen deels opgerold, daardoor lepelvormig
'PAS709018' (POWWOW WHITE)	50 cm	klassiek	wit
'PAS702917' (POWWOW WILD BERRY)	50 cm	klassiek	warm rozerood
'Pink Passion'	80 cm	klassiek	diep paarsroze
'Pink Shimmer'	90 cm	klassiek	donker paarsroze
'Purity'	70 cm	klassiek	wit
E. purpurea 'Alba'	80 cm	klassiek	wit
'Razzmatazz'	90 cm	pompon	paarsroze, buisbloemen iets donkerder
'Ruby Giant'	90 cm	klassiek	licht paarsroze
'Secret Affair'	100 cm	pompon	roodpaars
'Sensation Pink'	70 cm	klassiek	intens warm rozerood
'Summer Cocktail'	80 cm	klassiek	oranje, verkleurend naar lilaroze
'Summer Passion'	80 cm	klassiek	geel
'Summer Sky'	120 cm	klassiek	lichtoranje, verkleurend naar licht roodroze
'Sunrise'	70 cm	klassiek	lichtgeel
'Supreme Elegance'	100 cm	pompon	lilaroze, buisbloemen rozerood
'Vintage Wine'	90 cm	klassiek	rozerood
'Virgin'	80 cm	klassiek	wit, gepunte lintbloemen
'White Spider'	80 cm	klassiek	wit, lintbloemen deels opgerold, daardoor lepelvormig

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/article/26841/

rode-zonnehoed